

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ

Η αλεπού και το αμπέχονο

Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ

Εδώ ο κόσμος καίγεται, και η επιφυλλίδα θα τολμήσει μίαν έκκληση στον κ. Τσίπρα και στους βουλευτές του ίσως άκαιρη, ίσως για την κατεστημένη νοοτροπία εντελώς παλαβή: Να διαβάσουν (ή να ξαναδιαβάσουν με προσοχή) τη σοφή συμβουλή που δίνει η αλεπού στον «Μικρό πρίγκιπα» – στο γνωστό αριστουργηματικό παραμύθι του Antoine de Saint-Exupery.

«Θα ήταν καλύτερο, λέει η αλεπού, να έρχεσαι κάθε μέρα την ίδια ώρα. Αν έρχεσαι, για παράδειγμα, στις τέσσερις το απόγευμα, εγώ θα αρχίσω από τις τρεις να είμαι ευτυχισμένη. Όσο θα προχωράει η ώρα, τόσο πιο ευτυχισμένη θα αισθάνομαι. Στις τέσσερις πια θα είμαι ταραγμένη και ανήσυχη, θα πληρώνω το κόστος της ευτυχίας. Ενώ, όταν έρχεσαι όποτε τύχει, δεν θα ξέρω ποια ώρα να φορέσει η καρδιά μου τα γιορτινά της. ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΟ ΤΟ ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΚΟ.

– Τι θα πει τελετουργικό; ρωτάει ο μικρός πρίγκιπας.

– Είναι κάτι εντελώς πια ξεκασμένο, λέει η αλεπού. Είναι αυτό που κάνει μια μέρα να διαφέρει από τις άλλες μέρες, μίαν ώρα να διαφέρει από τις άλλες ώρες».

Το συμβολικό παραμύθι θέλει να

θυμίσει στον κ. Τσίπρα και στους βουλευτές του ότι, καθόλου τυχαία, αυτή η ανάγκη έχει ρίζες που κάθονται στα βάθη της προϊστορίας: Κάποια ορατά σημάδια (υλικά, καθόλου ιδεαλιστικά) να πραγματώνουν και να φανερώνουν τη διαφορά ανάμεσα στην καθημερινότητα και στη γιορτή, στη ρουτίνα και στο εξαιρετικό, στο αλισβερίσι και στον έρωτα. Κάποιο ορατό σημάδι να φανερώνει τη διαφορά ανάμεσα σε ένα ατομικό ενέργημα και στην επιτέλεση μιας αποστολής: μιας τιμητικής ανάθεσης κοινωνικού λειτουργήματος.

Σε κάποιες «προηγμένες» κοινωνίες, που δίκαια τις λογαριάζουμε πρωτοπόρες σε εκσυγχρονισμό και πρόοδο, οι δικαστές, όταν δικάζουν, φοράνε τήβεννο ή και περούκα. Τα εμφανή διακριτικά κατά την άσκηση ενός κοινωνικού λειτουργήματος σώζουν (και στον λειτουργό και στους πολίτες) τη συνείδηση της επιτέλεσης μιας αποστολής για το «κοινό συμφέρον».

Ακόμα και σήμερα που μάς επιβάλλεται ψυχαναγκαστικά η εξάλειψη κάθε κοινωνικής παραμέτρου στους μηχανισμούς της κρατικής λειτουργίας, μας είναι δύσκολο ή και αδύνατο να διανοηθούμε ένα

Η γλώσσα του ενδύματος διαφοροποιεί το ατομικό ενέργημα από το κοινωνικό λειτουργήμα.

νοσοκομείο με γιατρούς και νοσοκόμες χωρίς τη λευκή περιβολή – και το λευκό ένδυμα, σίγουρα, δεν υπηρετεί μόνο εντυπώσεις «καθαριότητας».

Η σοφή λοιπόν αλεπού, στο πανανθρώπινα θαυμαζόμενο παραμύθι, θέλει να πει στον κ. Τσίπρα και στους βουλευτές του να μην ανεβαίνουν στο βήμα της Βουλής χωρίς γραβάτα ή με το αμπέχονο. Οχι για να υποδουλωθούν στον νεκροφόρο φορμαλισμό του «συντηρητισμού», αλλά για να ζήσουν (και οι ίδιοι και η κοινωνία που τους εξέλεξε) τη διάκριση του ατομικού ενεργήματος από την επιτέλεση μιας αποστολής. Όταν συνεδριάζουν και αγορεύουν σε οποιοδήποτε κοινοτικό «όργανο», ας πηγαίνουν με τα εσώρουκα ή μασκαρεμένοι σε Τσε Γκεβάρα. Αλλά όταν τολμούν να ανέβουν στο βήμα του Κοινοβουλίου, οφείλουν να δηλώνουν έμπρακτα (όχι μόνο με τη γλώσσα

του ενδύματος, αλλά οπωσδήποτε και με αυτήν) τον σεβασμό και την τιμή που οφείλουν στους εντολείς ψηφοφόρους τους. Το δημοκρατικό πολίτευμα (έστω και η σαρδανάπαλη παραποίησης του από τα πρασινογάλαζα Συντάγματα) απαιτεί να πραγματώνεται και να φαίνεται η διαφορά της έκθεσης ατομικών γνώμων, απόψεων, πεποιθήσεων, από τον λόγο που εκφέρεται εξ ονόματος των πολιτών για να υπηρετήσει τις δικές τους ανάγκες, απαιτήσεις, προσδοκίες.

Και γιατί τη διαφορά την κάνει η γραβάτα; Απλώς γιατί συνέπεσε αυτό το δευτερεύον (διακοσμητικό μόνο) στοιχείο της ανδρικής ενδυμασίας να είναι αυτό που, ακόμα, «κάνει μια μέρα να διαφέρει από τις άλλες μέρες, μίαν ώρα να διαφέρει από τις άλλες ώρες». Είναι μια γλώσσα το ένδυμα, για να «πούμε» στον άλλον ή στους άλλους αυτό που δεν λέγεται, μόνο «δειχνεται». Κάθε γλώσσα είναι συμβατική: ένας κώδικας για να πραγματωθεί η σχέση, να κοινωνηθεί η εμπειρία. Ακόμα και ο πιο σκληροπυρηνικός Κνίτης, αν συμβεί ποτέ να ερωτευθεί, θα πει «βασίλισσά μου» την αγαπημένη του, δεν θα την πει «επανάστασή μου!» Αν θεωρεί κομφορμισμοί τη

λέξη «βασίλισσα», μάλλον απέχει πολύ από το να είναι ερωτευμένος.

Με πρώτον διδάξαντα τον κ. Αλέκο Αλαβάνο, το κόμμα του κ. Τσίπρα κατάπε αφελέστατα το παπανδρεϊκό δόλωμα του λαϊκισμού. Και μάλιστα εκείνο το είδος του λαϊκισμού, που στην ελληνική αργκό το ονομάζουμε «αμερικανιά»: Να συμμορφώνεσαι επιδεικτικά με το ατημέλητο ντύσιμο της λούμπεν πλειονότητας του πληθυσμού των ΗΠΑ, να θεωρείς «αντισυμβατική» συμπεριφορά τη συμμόρφωση με την κραυγαλέα ακαλαισθησία μαζών σε τεράστιο ποσοστό «λειτουργικών αναλαβήτων» – εξηλιθωμένων από το κανιβαλικό «αμερικανικό ποδόσφαιρο» και την παχυσαρκία.

Όταν ο πολιτικός λόγος είναι απελπιστικά συμβατικός (πνιγερά και μονοδιάστατα οικονομικίστικος), το αντισυμβατικό ντύσιμο παίζει τον ρόλο μόνο της στιλπνής σαπουνόφουσκας. Ο αγραβάτωτος ΣΥΡΙΖΑ δεν έχει τίποτα να αντιτάξει στη διαφθορά και φαυλότητα του πελατειακού κράτους, στην ασυδοσία των «νταβατζήδων», στην αναξιοκρατία και αδικία. Δυστυχώς δεν διδάχτηκε τίποτα από το μασκαρίλκι των πασοκικών ζιβάγκο, που εισπράττουν σήμερα στις δημοσκο-

πήσεις το 3,6% της λαϊκής προτίμησης.

Τα κατάλοιπα της πασοκικής (πράσινης και γαλάζιας) αντικοινωνικής λοιμικής συντηρούνται απολιθωμένα και σε πολλές άλλες πτυχές του δημόσιου βίου: Ο τάχα και αντικομφορμισμός της τηλεοπτικής δημοσιογραφίας επιμένει ακόμα στον λαϊκισμό των προσφωνήσεων και αντιφωνήσεων με τα μικρά ονόματα, στον ενικό, από το δημόσιο βήμα της μικρής οθόνης. «Πες μας, Κική, Σία, Τάκη – ναι Μπάμπη, Μίλητο, Νένα» – η τεχνητή οικειότητα ακροζυγιάζεται στην κόψη του γελοίου. Ο δημοσιογράφος, όταν μεταδίδει την ανταπόκρισή του ή παρουσιάζει το πολιτικό κριτικό του σχόλιο, επιτελεί, και αυτός, κοινωνικό λειτουργήμα, υπηρετεί την πληροφόρηση του κοινωνικού σώματος. Είναι λαϊκισμός να συγχέει τον ρόλο του με αυτόν του κονφρασιέ θεατρικής «επιθεώρησης» ή περιοδεύοντος τσίρκου.

Ρεαλιστική ελπίδα ανάκαμψης από τη θανατερή παρακμή θα υπάρξει μόνο αν εμφανιστεί στον πολιτικό ορίζοντα κόμμα ή ηγέτης με αίσθηση της σημασίας που έχει το «τελετουργικό» προκειμένου να λειτουργήσει η ζωή.